

ekonomizira glasnoću na primjerenu stvarnu udaljenost. Proksemički oblik potkove izražava želju za suradnjom, dobrim poslovnim odnosima, ravnopravnost među sudionicima komunikacije.

Ne treba zaboraviti koristiti pripreme stanke za tihi rad u kojem se pripremaju manje cjeline.

VI. VJEŽBE ZA GLAS I IZGOVOR

U ovome poglavlju upoznat ćemo glavne terapijske vježbe za glas te znatniju pozornost posvetiti fonetskim vježbama za glas i izgovor. U pedagogiji umjetničkoga glasa ciklusi potonjih mogu biti i vježbe zagrijavanja glasa. Posebne pjevačke vježbe zagrijavanja i hlađenja glasa nisu nužno fonetske, pa se njima ovom prigodom nećemo zasebno baviti. Uobičajeno se sve vježbe zagrijavanja glasa, pa tako i fonetske izvode redovito kao kondicijske vježbe, potom prije nastupa, tj. prije zahtjevnije vokalne aktivnosti, a kraće vježbe hlađenja glasa izvode se poslije nastupa, tj. nakon pojačane vokalne aktivnosti. Svrha im je vraćanje glasa u normalno stanje da se spriječi oštećenje glasa.

VI.1. Fonetske vježbe za glas i izgovor (FVGI)

Fonetske vježbe za glas i izgovor (u daljnjem tekstu: FVGI) u Hrvatskoj izvode se trideset i pet godina, kad ih je sedamdesetih prvotno oblikovao Ivo Škarić na Odsjeku za fonetiku Filozofskoga fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, a za potrebe rada s glumcima zagrebačke Akademije za kazalište, film i televiziju te u radu s disfoničnim glasovima. U dopunjenom obliku u kakvom se izvode od početka osamdesetih, opisali su ih Škarić i Varošaneć-Škarić (1999). Kao što je rečeno, u tom obliku vježbe su usvajale i generacije studenata fonetike, primjerice u okviru predmeta *Ortofonija* i kasnije unutar *Metodike rada na govoru u elektroničkim medijima*, fonetičari Hrvatske televizije, a kao vježbe zagrijavanja glasa dio su jutarnjeg razbuđivanja učenika u Govorničkoj školi (autora i dugogodišnjega ravnatelja Ive Škarića).

Te su vježbe, za studente poznate i kao klasične fonetske vježbe za glas i izgovor, nastale

1. praktičnim iskustvom u radu:
 - s glumcima kazališne akademije,
 - sa spikerima, voditeljima i novinarima HRT-a,
 - u govorničkim školama,
 - na tečajevima s gluhim i nagluhim osobama,
 - s disfoničnim osobama;
2. primjenom svjetskih znanstvenih spoznaja,
 - na temelju fonetskih istraživanja autora samih.